

УДК 343.98 : 343.632-053.2
DOI: 10.32782/2078-3566/2025-5-21

Олександр КРИВОПУСК[©]
доктор філософії в галузі права
(Дніпровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ В ПРОЦЕСІ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ДИТИНОЮ

У статті висвітлено окремі аспекти використання спеціальних знань у процесі розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною. Проаналізовано процесуальні форми залучення фахівців та експертів, їх значення для встановлення об'єктивних обставин кримінального правопорушення. Акцентовано увагу на необхідності чіткого дотримання процесуальних вимог під час отримання, фіксації та використання спеціальних знань. Запропоновано підходи щодо підвищення ефективності взаємодії слідчого зі спеціалістами для забезпечення повного та всебічного розслідування злочинів досліджуваної категорії.

На підставі проведеного аналізу визначено перелік найбільш типових судових експертиз, які призначаються під час досудового розслідування.

Ключові слова: злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною, спеціальні знання, досудове розслідування, судова експертиза, експерт, спеціаліст.

Постановка проблеми. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних зі злісним невиконанням обов'язків по догляду за дитиною, характеризується складністю встановлення фактичних обставин та багатокомпонентністю доказової інформації. Визначення тривалості та системності неналежного виконання батьківських чи опікунських функцій, оцінювання умов утримання й виховання дитини, а також з'ясування рівня загрози її життю чи здоров'ю потребують застосування знань, що виходять за межі професійної компетентності слідчого. У таких провадженнях особливої ваги набуває залучення спеціалістів і судових експертів медичного, психологічного, педагогічного та соціального профілів, які забезпечують науково обґрунтовану оцінку ключових обставин кримінального правопорушення.

Разом із тим у практиці досудового розслідування простежуються проблеми, пов'язані з використанням спеціальних знань у процесуальній формі, зокрема залучення спеціалістів до проведення окремих слідчих (розшукових) дій та призначення відповідних експертиз.

За результатами аналізу результатів анкетування слідчих органів досудового розслідування встановлено, що більшість респондентів стикаються із проблемами при призначенні відповідних експертиз, що значною мірою впливають на результати досудового розслідування.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблематику, визначення, класифікацію та наукове обґрунтування використання спеціальних знань у процесуальній формі розглядали у своїх наукових працях М. В. Салтевський, А. Ф. Волобуєв, В. Ю. Шепітько, К. О. Чаплинський, Н. В. Павлова, І. В. Пиріг, М. М. Єфімов, Г. С. Бідняк, В. М. Плетенець та ряд інших вітчизняних та зарубіжних вчених-криміналістів.

Проте проблематика використання спеціальних знань безпосередньо у контексті

розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною знаходились поза межами досліджень вказаних науковців.

Мета статті: на підставі аналізу результатів судово-слідчої практики розкриття особливостей використання спеціальних знань у процесуальній формі, до яких звертаються слідчі під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення виконання завдань кримінального провадження під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною, у сучасних умовах значною мірою залежить від ефективного використання спеціальних знань. З огляду на комплексний характер таких кримінальних правопорушень, встановлення їх об'єктивних обставин потребує залучення фахівців, компетенція яких виходить за межі правової сфери та охоплює галузі медицини, педагогіки, психології, психіатрії, технічних наук та інших спеціальних дисциплін.

Інтеграція спеціальних знань у процес досудового розслідування істотно розширює можливості слідчого щодо виявлення, фіксації, дослідження та аналізу доказової інформації, забезпечуючи її наукову обґрунтованість і підвищуючи загальний рівень доказування.

Перш ніж перейти до розкриття особливостей використання спеціальних знань у контексті досліджуваного питання, доцільно розкрити найбільш поширені визначення, які пропонуються у науковій літературі.

На думку І. В. Пирога, спеціальні знання – це сукупність теоретичних знань і практичних умінь та навичок у галузі науки, техніки, мистецтва чи ремесла, набутих у результаті спеціальної теоретичної підготовки або професійного досвіду роботи, що використовуються з метою розкриття, розслідування та попередження злочинів [7, с. 351; 5, с. 15].

Свою чергою В. Ю. Шепітько до спеціальних знань пропонує відносити будь-які знання та вміння об'єктивного характеру, отримані внаслідок вищої професійної підготовки, наукової діяльності, досвіду практичної роботи, що відповідають сучасному науковому та практичному рівню [14, с. 119].

Досліджуючи проблематику визначення поняття «спеціальні знання», Р. Л. Степанюк доходить висновку, що під даною дефініцією необхідно розуміти будь-які професійні знання, необхідні для розв'язання питань, що постають під час здійснення досудового розслідування та судового провадження [11, с. 42].

Таким чином, можна побачити, що, незважаючи на достатньо плідну працю низки вчених щодо дослідження проблеми використання спеціальних знань в методиці розслідування злочинів, дотепер немає єдиного погляду щодо поняття та форм використання спеціальних знань. До того ж вчені по-різному відносяться до змістової складової цієї наукової категорії [13, с. 195].

На основі аналізу наукових підходів та враховуючи особливості розслідування кримінальних проваджень досліджуваної категорії, можна дійти висновку, що спеціальні знання – це будь-які теоретичні та/або практичні знання в певній галузі людської діяльності, окрім знань у галузі права (та не пов'язаних з виконанням службових обов'язків особою, яка проводить досудове розслідування), які можуть бути використані для розкриття, розслідування і попередження злочинів [3, с. 166].

У науковій літературі переважна більшість дослідників виділяє процесуальну та непроцесуальну форми використання спеціальних знань.

Процесуальними слід вважати такі форми, що прямо передбачені законом, зокрема участь спеціаліста у кримінальному провадженні та проведення судових експертиз. Натомість непроцесуальними слід вважати ті, що прямо не передбачені законом [8, с. 15].

Використання спеціальних знань у непроцесуальній формі може проявлятися в різних напрямках, що зумовлюється характером кримінального правопорушення, його обставинкою, умовами та способом учинення, а також впливом інших релевантних факторів.

Переходячи до аналізу використання спеціальних знань під час розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною, слід зазначити, що у всіх без винятку кримінальних провадженнях досліджуваної категорії слідчий вимушений залучати фахівців, які володіють відповідними спеціальними знаннями. Така потреба

зумовлена специфікою об'єктивних обставин злочину, які не можуть бути повноцінно встановлені виключно засобами правових та загальнопрофесійних компетенцій слідчого.

Розглядаючи специфіку використання спеціальних знань у процесуальній формі, слід зазначити, що чинне кримінально-процесуальне законодавство не встановлює вичерпного переліку використання спеціальних знань, але визначає два безпосередні носії спеціальних знань – це експерт і спеціаліст [1, с. 62].

Враховуючи особливості злочинів, кваліфікованих за ст. 166 КК України, наслідки яких здебільшого проявляються у вигляді смерті потерпілого або заподіяння йому тілесних ушкоджень, а також беручи до уваги законодавчі вимоги щодо обов'язковості проведення судово-медичної експертизи для встановлення причин смерті, характеру та ступеня тяжкості тілесних ушкоджень та інших обставин, що мають доказове значення, найбільш поширеною процесуальною формою використання спеціальних знань у таких провадженнях є призначення судових експертиз.

При розслідуванні таких злочинів судово-медична експертиза живих осіб вирішує широке коло питань, зокрема про характер і ступінь тяжкості тілесних ушкоджень, про давність і механізм утворення ушкоджень, про рід і вид знарядь, якими вони заподіяні [2, с. 230].

На підставі аналізу матеріалів кримінальних проваджень досліджуваної категорії встановлено, що у 70 % випадків слідчими призначалося проведення судово-медичної експертизи (СМЕ). Водночас у 20 % проваджень додатково ініціювалося проведення комісійної СМЕ, а у 10 % – комплексної СМЕ.

Проведеним аналізом матеріалів кримінальних проваджень у справах зазначеної категорії до основних питань, які вирішуються за допомогою проведення СМЕ, можна віднести: яка причина смерті потерпілого? (100%); час настання смерті? (100 %); чи наявні на тілі тілесні ушкодження, їхня кількість, характер та локалізація? (100 %); яка давнина утворення виявлених тілесних ушкоджень? (100 %); чи перебувають виявлені тілесні ушкодження в причинно-наслідковому зв'язку між їхнім отриманням та настанням смерті? (100 %); чи є виявлені тілесні ушкодження прижиттєвими або були спричинені після настання смерті? (98 %); який проміжок часу від моменту отримання тілесних ушкоджень до настання смерті? (89 %); чи вживав потерпілий перед настанням смерті алкогольні напої (або інші препарати, зокрема наркотичні чи психотропні речовини)? (75 %); чи були виявлені в ході дослідження хронічні захворювання? (72 %).

Поміж питань, наведених вище, проведення СМЕ дає змогу встановити дані щодо загального фізичного розвитку потерпілого, що, у свою чергу, нерідко має ключове значення для визначення обов'язкової ознаки – злісності у діях правопорушника. Крім того, отримані відомості як у відокремленому вигляді, так і в сукупності, можуть слугувати підставою для висновків про спосіб учинення злочину.

СМЕ живих осіб призначається слідчим у 20 % кримінальних проваджень вказаної категорії. У 98 % випадків об'єктом дослідження виступає тіло потерпілого.

Серед основних завдань проведення СМЕ живої особи – потерпілого, враховуючи особливості процесу доказування, окрім встановлення факту наявності тілесних ушкоджень, є об'єктивне визначення фізичного стану потерпілого, у тому числі наявності ознак систематичного неналежного догляду, його впливу на розвиток та здоров'я, а також встановлення причинно-наслідкового зв'язку між виявленими змінами та діями (бездіяльністю) особи, яка зобов'язана була забезпечувати догляд.

Іншим, не менш важливим дослідженням, який використовується у процесі розслідування злочинів досліджуваної категорії, виступає судово-психіатрична експертиза (СПЕ).

Зазначена експертиза відносно потерпілого проводиться у 10 %, натомість СПЕ підозрюваного – у 13 % кримінальних проваджень, розпочатих за фактом вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною.

Ключовою особливістю СПЕ у контексті досліджуваного питання є різне спрямування її завдань залежно від процесуального статусу особи.

Так, під час оцінювання психічного стану потерпілого метою експертизи є встановлення наявності та характеру психічного розладу, зумовленого протиправними діями злочинця. Натомість при проведенні експертизи щодо підозрюваного основним завданням виступає визначення його осудності та спроможності особи усвідомлювати значення своїх дій і керувати ними, що, у свою чергу, є підставою для вирішення питання

про можливість притягнення її до кримінальної відповідальності.

Предмет судово-психіатричного дослідження охоплює встановлення психічних розладів у потерпілих та підозрюваних, їхнього зв'язку з обставинами правопорушення, а також визначення здатності підозрюваного усвідомлювати свої дії й керувати ними під час учинення злочину. Додатково експерт визначає наявність підстав і вид необхідних примусових заходів медичного характеру.

У судово-слідчій практиці непоодинокими є випадки настання тяжких наслідків в результаті нехтування батьками (опікунами) правилами пожежної безпеки. В результаті чого виникає необхідність проведення пожежно-технічної експертизи. Вказана експертиза проводиться у 14 % проваджень досліджуваної категорії.

У контексті досліджуваного питання пропонуємо приділити увагу об'єкту дослідження.

З урахуванням специфіки обстановки злочинів, пов'язаних із злісним невиконанням обов'язків по догляду за дитиною, об'єктами пожежно-технічної експертизи переважно виступають: місця пожеж: приватні будинки (62 %), квартири (23 %), господарчі та інші нежитлові споруди (15 %); запальвальні пристрої та обладнання, технічні несправності яких спричиняють пожежі у 32 % випадків; електронагрівальні прилади й з'єднувальні елементи, що зумовлюють загоряння у 37 % випадків; фрагменти електропроводки з термічними пошкодженнями (26 %); інші матеріальні об'єкти, зокрема пожежне сміття (5 %).

Наведені вище експертизи найчастіше проводяться у процесі розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною. Проте під час розслідування даного виду злочинів, в залежності від слідчої ситуації, можуть бути проведені інші види експертиз.

Окрім призначення експертиз, в процесі розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною не менш важливою формою використання спеціальних знань є залучення спеціаліста до проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

З огляду на специфіку проведення СРД у процесі розслідування злочину, передбаченого ст. 166 КК України, виділяються такі категорії: дії, під час яких участь спеціаліста є обов'язковою, та дії, залучення спеціаліста до яких визначається слідчим на власний розсуд.

До СРД, де участь спеціаліста є обов'язковою, в контексті досліджуваного нами питання відносяться: огляд трупа, допит малолітнього (неповнолітнього); одночасний допит двох чи більше раніше допитаних осіб (якщо допитуваними або одним з допитуваних виступає малолітній/неповнолітній); пред'явлення для впізнання (за участі малолітнього/неповнолітнього) [3, с. 180].

Основним принципом взаємодії слідчого зі спеціалістами під час проведення слідчої дії є зумовлена кримінально-процесуальним законодавством його керівна роль під час її організації та проведення [9, с. 48].

У 92,85 % випадків до огляду трупа залучається в якості спеціаліста судово-медичний експерт відповідного бюро судово-медичних експертиз. В ході проведення огляду трупа основною функцією спеціаліста є виявлення тілесних ушкоджень і методична допомога слідчому у повноті їхнього відображення у протоколі. Обсяг інформації, наданої спеціалістом і зафіксованої у протоколі, створює для слідчого передумови для формування обґрунтованих висновків щодо механізму вчинення кримінального правопорушення та сукупності обставин, що зумовили настання смерті потерпілого безпосередньо на початковому етапі розслідування.

Участь спеціаліста під час допиту малолітнього (неповнолітнього) регламентована нормами ст. 226 КПК України, в якій на слідчого покладено обов'язок забезпечення присутності законного представника, педагога або психолога, а за необхідності – лікаря [4].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень засвідчив, що перед проведенням допиту малолітнього слідчі, окрім представника потерпілого, у переважній більшості випадків залучають педагога чи психолога — така практика прослідковується у 89 % досліджених проваджень. Натомість участь медичних працівників під час допиту є вкрай рідкісною та має місце лише у 2 % випадків.

Залучення спеціаліста у процесі допиту перш за все покликане для мінімізації негативного впливу на психіку потерпілого.

Спеціаліст може допомогти слідчому встановити ті обставини, на яких при проведенні інших слідчих (розшукових) дій з даним неповнолітнім необхідно приділити більше уваги. Окрім цього, можуть бути визначені питання та хід проведення допитів інших учасників. У сукупності з іншими матеріалами кримінального провадження слідчий із використанням знань спеціалістів сформує цілісну картину вчиненої події [10, с. 144].

Проведення допитів з такою категорією осіб багато у чому залежить від правильного та ефективного володіння й оперування тактичними прийомами та застосуванням їх у практиці [12, с. 210].

Крім цього, допитуючи малолітніх, слід брати до уваги їх швидку стомлюваність і нездатність довгий час зосереджуватися на одному об'єкті. Тому тривалість спілкування повинна бути мінімальна. Слідчий, залежно від психологічних особливостей дитини, має передбачити перерви, під час яких психолог допомагатиме дитині відпочити і на деякий час відвернути увагу від предмета допиту [6, с. 120].

У процесі розслідування кримінальних правопорушень, кваліфікованих за ст. 166 КК України, важливого значення набуває проведення впізнання за участі потерпілого.

Роль спеціаліста під час проведення впізнання за участю малолітніх або неповнолітніх осіб полягає у забезпеченні встановлення психологічного контакту між слідчим і дитиною, наданні рекомендацій щодо застосування адекватних методів психологічного впливу, зокрема шляхом застосування тактичних прийомів, а також у формуванні умов, що сприяють отриманню повної та правдивої інформації.

На підставі аналізу архівних матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що під час розслідування злочинів, передбачених ст. 166 КК України, спеціалісти з ініціативи слідчого найчастіше залучаються до огляду місця події (98 %), допиту (25 %) та тимчасового доступу до речей і документів (10 %).

Під час огляду місця події, окрім криміналістів, залежно від характеру місцевості та наслідків події, залучаються представники ДСНС, зокрема у випадках пожеж, утоплення та для проведення додаткових оглядів з метою вилучення об'єктів для експертиз, зокрема пожежно-технічної, судово-медичної тощо. Спеціаліст надає методичну й консультативну допомогу, зокрема щодо вилучення та опису технічних об'єктів і вибору оптимальних тактичних прийомів організації огляду.

Необхідність участі спеціаліста під час тимчасового доступу до речей і документів виникає рідко, однак є виправданою при отриманні медичної документації. У таких випадках спеціаліст забезпечує оцінку повноти та змістовності одержаних документів.

Висновки. Узагальнення отриманих результатів свідчить, що розслідування злочинів, пов'язаних із злісним невиконанням обов'язків щодо догляду за дитиною, є неможливим без системного залучення спеціальних знань. Провідне місце серед процесуальних форм їх використання посідає призначення експертиз – судово-медичної, судово-психіатричної, пожежно-технічної та інших, залежно від обставин конкретного провадження. Процесуальне застосування спеціальних знань також реалізується через участь спеціалістів у проведенні слідчих (розшукових) дій.

Список використаних джерел

1. Бідняк Г. С. Використання спеціальних знань при розслідуванні шахрайств: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.09. Дніпро. 2018. 218 с.
2. Єфімов М. М. Використання спеціальних знань під час розслідування хуліганства. *Право і суспільство*. 2012. № 3. С. 229–233.
3. Кривокурс О. Г. Розслідування злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування : дис. ... доктора філософії: 081. Дніпро, 2024. 226 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Офіційний сайт Верховної ради України*: веб-сайт URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення 27.11.2025).
5. Кузьмічов В. С., Пиріг І. В. Використання спеціальних знань при розслідуванні розкрадань вантажів на залізничному транспорті: монографія. Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 168 с.
6. Павлова Н. В. Використання спеціальних знань під час допиту малолітньої особи :

колективна монографія. *Концептуальні положення механізму захисту прав дітей: український та зарубіжний контекст*. 2021. С. 115-128.

7. Пиріг І. В. Поняття спеціальних знань та їх застосування під час розслідування розкрадань вантажів на залізничному транспорті. *Науковий вісник Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ*. 2004. № 2. С. 348-353.

8. Пиріг І. В., Бідняк Г.С. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні: навчальний посібник. Дніпро, 2019. 140 с.

9. Пиріг І. В., Чепурко В.М. Актуальні питання практичної діяльності експертних підрозділів ОВС в умовах змагальної системи судочинства. *Криміналістичний вісник*. 2013. № 2 (20). С. 46-52.

10. Плетенець В. М., Балюра А. О. Можливості використання спеціальних знань при допиті неповнолітніх. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 3. С. 142-145.

11. Степанюк Р. Л. Поняття спеціальних знань у кримінальному провадженні. *Вісник Луцького державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2014. Спецвип. С. 38-42.

12. Чаплинський К. О., Єфімов М. М., Приловський В. В. Наукові та практичні основи методики розслідування втягнення неповнолітніх у протиправну діяльність : монограф. Одеса, 2022. 278 с.

13. Чаплинський К. О., Павлова Н. В., Березняк В. С. Концептуальні засади методики розслідування кримінальних правопорушень у сфері нерухомості: теорія та практика : монограф. Одеса, 2022. 352 с.

14. Шепітько В. Ю. Довідник слідчого. Київ: Видавничий Дім "Ін Юре", 2001. 208 с.

References

1. Bidniak, H. S. (2018) *Vykorystannia spetsialnykh znan pry rozsliduvanni shakhraistv* [Use of special knowledge in investigating fraud] : PhD thesis. Dnipro. 218 p. [in Ukr.].

2. Yefimov, M. M. (2012) *Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas rozsliduvannia khulihanstva* [Use of special knowledge in hooliganism investigation]. *Pravo i suspilstvo*, (3), pp. 229–233. [in Ukr.].

3. Kryvopusk, O. H. (2024) *Rozsliduvannia zlisnogo nevykonannia obov'язkiv po dohliadu za dytynoiu abo osoboioiu, shchodo yakoi vstanovlena opika chy pikluvannia* [Investigation of malicious failure to fulfil childcare or guardianship duties] : PhD thesis. Dnipro. 226 p. [in Ukr.].

4. *Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy* [Criminal Procedure Code of Ukraine]. *Verkhovna Rada Ukrainy*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (Accessed: 27 November 2025). [in Ukr.].

5. Kuzmichov, V. S., Pyrih, I. V. (2008) *Vykorystannia spetsialnykh znan pry rozsliduvanni rozkradan vantazhiv na zaliznychnomu transporti* [Use of special knowledge in investigating cargo thefts on railway transport] : monohrafiia. Dnipropetrovsk : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 168 p. [in Ukr.].

6. Pavlova, N. V. (2021) *Vykorystannia spetsialnykh znan pid chas dopytu malolitnoi osoby* [Use of special knowledge during interrogation of a young child]. In: *Kontseptualni polozhennia mekhanizmu zakhystu prav ditei: ukrainskyi ta zarubizhnyi kontekst* : kolektyvna monohrafiia, pp. 115–128. [in Ukr.].

7. Pyrih, I. V. (2004) *Poniattia spetsialnykh znan ta yikh zastosuvannia pid chas rozsliduvannia rozkradan vantazhiv na zaliznychnomu transporti* [The concept of special knowledge and its application in investigating cargo thefts on railway transport]. *Naukovyi visnyk Yurydychnoi akademii MVS*, (2), pp. 348–353. [in Ukr.].

8. Pyrih, I. V., Bidniak, H. S. (2019) *Vykorystannia spetsialnykh znan na dosudovomu rozsliduvanni* [Use of special knowledge in pre-trial investigation] : navchalnyi posibnyk. Dnipro. 140 p. [in Ukr.].

9. Pyrih, I. V., Chepurko, V. M. (2013) *Aktualni pytannia praktychnoi diialnosti ekspertnykh pidrozdiliv OVS v umovakh zmalnoi systemy sudochynstva* [Current issues of expert units' activity under the adversarial justice system]. *Kryminalistychnyi visnyk*, 2(20), pp. 46–52. [in Ukr.].

10. Pletenets, V. M., Baliura, A. O. (2018) *Mozhlyvosti vykorystannia spetsialnykh znan pry dopyti nepovnlitnikh* [Possibilities of using special knowledge during interrogation of minors]. *Naukovyi visnyk DDUVS*, (3), pp. 142–145. [in Ukr.].

11. Stepaniuk, R. L. (2014) *Poniattia spetsialnykh znan u kryminalnomu provadzhenni* [The concept of special knowledge in criminal proceedings]. *Visnyk Luhanskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav imeni E. O. Didorenka*, Special issue, pp. 38–42. [in Ukr.].

12. Chaplynskyi, K. O., Yefimov, M. M., Prylovskiy, V. V. (2022) *Naukovi ta praktychni osnovy metodyky rozsliduvannia vtyahennia nepovnlitnikh u protypravnu diialnist* [Scientific and practical foundations for investigating the involvement of minors in unlawful activity] : monohrafiia. Odessa. 278 p.

[in Ukr.].

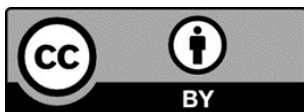
13. Chaplynskyi, K. O., Pavlova, N. V., Berezniak, V. S. (2022) Kontseptualni zasady metodyky rozsliduvannia kryminalnykh pravoporushen u sferi nerukhomosti: teoriia ta praktyka [Conceptual principles of methods for investigating criminal offenses in real estate] : monohrafiia. Odesa. 352 p. [in Ukr.].

14. Shepitko, V. Yu. (2001) Dovidnyk slidchoho [Investigator's handbook]. Kyiv : In Yure Publishing House. 208 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Oleksandr Kryvopusk. Certain aspects of the use of special knowledge in the investigation of malicious failure to fulfil child care duties. The article is devoted to the analysis of the specific features of using specialized knowledge in the procedural support of investigations into malicious neglect of child care duties. It highlights the significance of involving experts in medical, psychological, pedagogical, psychiatric, and technical fields, which are necessary to establish the objective circumstances of a criminal offense that go beyond the general professional competencies of an investigator. Based on the generalization of investigative practice, the study identifies the most common procedural forms of using specialized knowledge, primarily through the conduct of forensic examinations, with a predominance of forensic medical, forensic psychiatric, and fire-technical investigations. The scope of typical issues addressed by experts in cases of this category is outlined, including determining the causes and timing of bodily injuries, circumstances of death, the mental state of victims and suspects, and technical factors that led to hazardous events. The article also analyzes the practice of involving specialists in specific investigative actions, including corpse examinations and interrogations of minors, where their participation is mandatory. The importance of adhering to procedural requirements during the documentation and application of specialized knowledge is emphasized, as it directly affects the completeness of evidence and the substantiation of investigative conclusions. Recommendations are formulated for improving the interaction between investigators and specialists and enhancing the effectiveness of using specialized knowledge in criminal proceedings related to inadequate child care.

Key words: *malicious neglect of child care duties, specialized knowledge, pre-trial investigation, forensic examination, expert, specialist.*

Надійшла до редакції: 30.11.2025

Прийнято до друку після рецензування: 09.12.2025

Опубліковано: 31.12.2025